

PODPORA SPOLEČNOSTÍ V NÁVAZNOSTI NA PANDEMII KORONAVIRU - UPLATŇOVÁNÍ NÁHRADY ŠKODY VČETNĚ UŠLÉHO ZISKU

Oblast náhrady škody, včetně ušlého zisku, která vznikla v důsledku krizových opatření, je v České republice upravena tzv. krizovým zákonem, který nabyl účinnosti dne 1. 1. 2001 (zákon č. 240/2000 Sb.).

Podle § 36 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb. platí, že: „Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právními a fyzickými osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními (§ 39 odst. 4) prováděnými podle tohoto zákona. Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.“

Pro vznik odpovědnosti státu za způsobenou škodu dle krizového zákona je tedy potřeba:

- 1) existence krizových opatření,
- 2) vznik škody,
- 3) příčinná souvislost mezi vznikem škody a existencí krizových opatření a
- 4) nezpůsobení škody poškozeným vlastním přičiněním.

Ad. 1) „krizovými opatřeními“ rozumíme všechna opatření určená k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob. Bezpochyby do této kategorie můžeme zařadit vládní opatření o zákazu volného pohybu osob, stejně tak vládní opatření o uzavření veškerých obchodů s výjimkou prodeje potravin, hygienického a drogistického zboží, lékáren apod.

Ad. 2) vznik škody můžeme charakterizovat jako událost, která se projeví na majetku poškozeného, popřípadě na jeho penězi ocenitelných majetkových právech, a která spočívá v úbytku aktiv či vzniku dluhu. Právní teorie i praxe pojem „škoda“ (ve smyslu majetková) rozděluje na tzv. skutečnou škodu, která se rovná hodnotě, o kterou se zmenšil majetek poškozeného, a ušlý zisk, který lze charakterizovat jako to, co by se poškozenému dostalo, nebýt škody.

Ad. 3) je nutné, aby škoda vznikla v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními. Hrazena by měla být toliko a pouze ta škoda, která poškozeným právními či fyzickými osobám vznikla následkem vládních krizových opatření, zřejmě nejčastěji v souvislosti s rozhodnutím o uzavření všech obchodů se stanovenými výjimkami. U příčinné souvislosti je nutné prokázat, že je to právě krizové opatření, které způsobilo vznik škody, která by jinak nevznikla.

Pozor je však třeba dát na to, že nárok na náhradu škody je nejdříve třeba písemně uplatnit u příslušného orgánu krizového řízení, a to do 6 měsíců od doby, kdy se fyzická nebo právní osoba o škodě, kterou je možné objektivně vyjádřit v penězích a důvodně uplatnit u soudu, dozvěděla, nejdéle však do 5 let od vzniku škody, jinak nárok zaniká. Nárok lze uplatňovat i po částech, aby nedošlo k jeho zániku.

Jde-li o orgán krizového řízení, u kterého je třeba nárok uplatnit, není tato otázka zákonem ani judikaturou doposud vyřešena, jsme ale toho názoru, že se bude s největší pravděpodobností jednat o Ministerstvo vnitra, případně Ministerstvo financí či Úřad vlády ČR. Nebude-li nárok přiznán, lze se ho domáhat u civilního soudu (soudní řízení nicméně není osvobozeno od soudních poplatků).

PODPORA SPOLEČNOSTÍ V NÁVAZNOSTI NA PANDEMII KORONAVIRU - UPLATŇOVÁNÍ NÁHRADY ŠKODY VČETNĚ UŠLÉHO ZISKU

S uplatněním nároku (zpravidla písemným podáním, pro které neexistuje jednotný vzor) doporučujeme zaslat veškeré doklady, které jsou k dispozici a které dokládají vznik škody a ušlého zisku - faktury, potvrzení, přehledy zrušených objednávek, odřeknutých zákazníků, ukončených smluv, uhrazených smluvních pokut, jiných penále apod., včetně uvedení okamžiku, kdy se poškozený o vzniku škody dozvěděl.

V praxi zároveň již vyvstala otázka, zda stát bude i nadále odpovědný za škodu vzniklou podle krizového zákona, pokud krizová opatření nebyla vydána dle krizového zákona ve formě vládních opatření, nýbrž dle zákona o veřejném zdraví ve formě mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví. Domníváme se, že ano, neboť pokud byl vyhlášen nouzový stav, který nadále trvá, pak všechna opatření k řešení krize a k nápravě jejích důsledků, včetně opatření týkajících se práv a povinností osob, jsou krizovými opatřeními ve smyslu krizového zákona, včetně tzv. mimořádných opatření ministerstva zdravotnictví.

Upozorňujeme ale také na to, že krizový zákon nebyl doposud pro náhradu škody za obdobných okolností využit. Existují již diskuze v odborných kruzích, týkající se výkladu krizového zákona a s tím souvisejících nároků na náhradu škody. Mnozí v této souvislosti upozorňují na to, že krizový zákon byl určen spíše pro lokální krizové situace, jako například povodně. Česká vláda v tomto kontextu již dokonce uvedla, že způsobenou škodu včetně ušlého zisku dle krizového zákona hradit nebude. Nemůžeme proto vyloučit skutečnost, že v soudních řízeních příslušné soudy budou odpovědnost státu dle krizového zákona vykládat spíše restriktivně (například s odkazem na veřejný zájem na ochraně zdraví).

bpv Braun Partners s.r.o.
Palác Myslbek
Ovocný trh 8
110 00 Praha 1

Tel.: (+420) 224 490 000
Fax: (+420) 224 490 033
www.bpv-bp.com
info@bpv-bp.com

Tento materiál slouží pouze jako všeobecná informace o aktuálních tématech, nejedná se o poradenství. Nezohledňují se v něm žádné zvláštní okolnosti, finanční situace či zvláštní požadavky adresátů. Jeho adresáti by si proto měli vždy vyžádat příslušné profesionální služby k uvedeným informacím.

Ipřespečlivésestavenítohotomateriálunemůžespolečnost bpv Braun Partners s.r.o., její partneři, spolupracovníci či spolupracující advokáti a daňoví poradci zaručit přesnost a úplnost informací zde obsažených a nepřebírá jakoukoliv odpovědnost za konání nebo zdržení se konání na základě informací obsažených v tomto materiálu.